

Raînes

EĞİTİM VE KÜLTÜR DERGİSİ TEMMUZ 2021 SAYI:3

KARİYER YOLCULUĞU

Merkezefendi
Rehberlik ve Araştırma Merkezi

İÇİNDEKİLER

- 02 Önsöz
- 03 Yeni Gelecek İçin Tercih Dönemi
- 05 Kariyer Planlama
- 08 İşin, Eşini Ve Aşını Belirler!
- 11 Hangi Bölüm? Hangi Üniversite?
Hangi Şehir?
- 13 Engelliler Ve Mesleki Yeterlilikler
- 15 Geleceğin İş Dünyasında
Diploma Mı Yoksa Yetkinlik Ve
Beceri Mi?
- 17 Röportaj: Barışcan YILDIRIM
- 19 Meslek Seçiminde Okul Ve
Öğretmen
- 21 Röportaj: Bahar EMİRDAĞ
SARIGEYİK
- 23 Oku Adam Ol Baban Gibi...

Merkezefendi
Rehberlik ve Araştırma Merkezi

adına
Yayın Sahibi Kurum Müdürü
Gürcan KIRAÇ

Yayın Kurulu
PDR Bölüm Başkanı Orhan ÖKSÜZ
Psikolog Gülay KORKUT
Psikolojik Dan. Barış İLHAN
Psikolojik Dan. Muzaffer ESKİN
Psikolojik Dan. Süleyman DEMİRCİ
Psikolojik Dan. Miktat ACUN
Psikolojik Dan. Ümmühan YASIT
Psikolojik Dan. Ulvi ERDÖN
Psikolojik Dan. Dilek YURT
Psikolojik Dan. Ayşegül BALIM ÖZTÜRK

Adres
Bahçelievler
Mah. 3018 Sok. No2/A
Merkezefendi/DENİZLİ
Telefon
0258 377 377 4

ÖNSÖZ

Sigmund Freud'a "sağlıklı insan kimdir?" sorusu yöneltildiğinde cevabı "Seven ve üreten insandır" şeklinde oluyor. Sevmek ve üretmek; sadece bu yüzyılın değil, insanoğlunun var olduğu andan itibaren var olagelen en önemli kavramları olarak öne çıkıyor.

Her ne kadar üretim araçları yıllar içerisinde modernleşmiş ve makineleşmiş hale gelse de insanoğlunun bu süreç içerisindeki üretme tutkusu hiç kaybolmamıştır. Günümüz toplumunda bu ihtiyacın hiç kuşkusuz bir meslek ve kariyer gelişimi içerisinde karşılandığını görmekteyiz. Özellikle orta yaş ile birlikte bireylerin kendi kişilikleri, ilgi ve ihtiyaçları, yaşamdan beklentilerini karşılayacak bir meslek seçimi sadece üretimlerini değil başta ruhsal sağlıklarını, gelişimlerini ve yaşam doyumlarını pozitif yönde etkilemektedir. Bunu alanda yapılan bilimsel çalışmalarda da görmekteyiz. İş yaşamında alınan doyum yaşamdan alınan doyumun da önemli bir yordayıcısı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Peki kendimize uygun bir meslek ve kariyer seçiminde neler yapmalıyız, nelere dikkat etmeli ve nerelerden yardım almalıyız? Bu gibi soruların yanıtı olabilmek amacıyla hazırladığımız dergimizin özellikle kendilerine uygun bir meslek, bölüm ya da kariyer seçiminde bulunacak gençlerimize faydalı olmasını umut ediyoruz. Biliyoruz ki üretken ve yaşam doyumunu yüksek nesillerin yetişmesine yapılacak her türlü katkı ülkemizin geleceği için yapılacak çok kıymetli çalışmalar olacaktır.

Kariyer ve meslek seçiminde ufak ta olsa bir ışık olma yolunda gerçekleştirdiğimiz bu çalışmanın faydalı ve verimli olması dileklerimizle...

Orhan ÖKSÜZ
PDR Bölüm Başkanı

KONUK YAZAR

NUR ERDEM ÖZEREN
EĞİTİM VE KARIYER DANIŞMANI

YENİ GELECEK İÇİN TERCİH DÖNEMİ

Covid 19, zaten başlamış olan dijitalleşmenin etkilerini hızlandırdı. Hem bugünü hem geleceği değiştirdi. Gördüğümüz en önemli gelişmelerden biri, dünyanın çok hızlı değişebileceği, bildiğimiz her şeyin bir anda altüst olabileceği. Artık bir meslek seçip emekli olana kadar aynı mesleği icra etme ihtimali azaldı.

Peki neler değişti? Gençler bugün neleri görmeli nelere göre tercih yapmalı?

Birincisi, dünya eskiye göre çok daha hızlı değişiyor, gelişiyor. Bazı araştırmalar, insanlık tarihi boyunca üretilen bilgi miktarından daha fazla bilginin 2000 li yıllarda, son 20 yılda üretildiğini söylüyor. Yani, artık üniversitede öğrendiğimiz bilgileri sürekli güncellememiz gerekecek.

İkincisi, meslekler şekil değiştiriyor, kimi yok oluyor, yerine yenileri geliyor. Geçtiğimiz yıllarda yaptığımız sohbetlerimizde de söylediğimiz gibi, bazı araştırmalar diyor ki, bugün yapılan mesleklerin yarısı 20 yıl öncesinde yoktu, 20 yıl sonra yapılacak mesleklerin yarısı bugün yok. Dolayısıyla, yalnızca bugünün mesleklerine ve şartlarına bakarak tercih yapmak doğru olmayacaktır.

Üçüncüsü, artık tüm dünyada yaşam süresi uzadı, dolayısıyla toplam çalışma süresi ve emekli olma yaşı da ileriye taşındı. Bugün tercih yapacak gençler 70'li yaşlarında emekli olacaklar, önceden olduğu gibi 20 - 25 yılda emekli olmak imkansız görünüyor.

Bu bilgileri birleştirdiğimizde, 5 yıl eğitim alıp 20 yıl çalışmanın bittiğini, 5 yıl eğitimin üzerine sürekli yeni bilgileri öğrenerek 50 yılda 4 - 5 defa yeni bilgilerle mesleklerin şekil değiştireceğini bilerek çalışma gerekliliğinin başladığını görüyoruz. Yani gençler artık nokta atışı bir meslek seçmekten ziyade, sürekli kendini geliştirmeye, günün şartlarına adapte etmeye odaklanmalı.

İş dünyasının konuştuğu konularla tercih dönemlerinde öğrenci ve eğitimcilerin konuştuğu konular birbirinden çok farklı. İş dünyası adaptasyon becerisini, çevik olmayı konuşuyor. İş dünyası bildiklerini unutmayı, yeniden öğrenmeyi konuşuyor. İş dünyası be-

cerileri konuşuyor, yeni beceriler öğrenmek gerektiğini konuşuyor. Gençler ise tercih döneminde sanki ömür boyunca hep aynı mesleği yapacakmış gibi “hangisinin önü açık” diye sorarak günün şartlarına göre karar vermeye çalışıyor. Hem bugüne hem geleceğe aynı anda bakmayı öğrenmeliyiz.

Gelecekte önü açık meslekleri bilmemiz mümkün değil, sadece gidişatı görebiliyoruz. Gidişat, gelecekte bir yandan teknolojinin öneminin artacağını söylerken, bir yandan insan faktörünün, duyguların, yaratıcılığın önemi artacak diyor. Bunu, “herkes bilgisayar mühendisi olmalı” ya da “herkes tasarımcı olmalı” diye yorumlamak çok yanlış. Bu gidişat, herkesin yaptığı işe teknolojiyi adapte edecek kadar teknoloji bilgisine sahip olması gerektiğini, herkesin makinelerin yapamadığı yaratıcılık gibi konularda kendini geliştirmesi gerektiğini bize söylüyor.

Bir diğer değişim ise, yapılan işlerin en az yarısında, özellikle uzaktan çalışılabilen işlerde, tüm dünyada sınırların kalktığı bilgisi. Bu fırsatı da değerlendirmek gerekiyor, uluslararası vatandaş olabilecek şekilde kendini geliştirmek gerekiyor. İngilizce bilgisi buradaki ilk kriter, ancak diğer yandan, girişimcilik fırsatlarının arttığını, son bir yılda e ticaret sayesinde ülke içinde de sınırların kalktığının görülmesi gerekiyor.

Bu tercih döneminde, *yeni geleceğe göre tercih yaparken, gençler donanımını en çok arttıracak üniversiteleri seçmeli, bölüm seçerken de 50 yıl içinde değişim yaşayacağını bilerek seçim yapmalı.*

ULVİ ERDÖN
REHBER ÖĞRETMEN

KARİYER PLANLAMA

Kariyer kelimesinin etimolojisine bakacak olursak Türkçe'ye farklı dillerden girmiş bir sözcüktür. Fransızca ve İtalyanca karşılığı bulunan kariyer kelimesi; güzergâh, tutulan yol, meslek gibi anlamlar taşımaktadır. TDK 'ya göre de kariyer kelimesi "Bir meslekte zaman ve çalışma ile elde edilen aşama, başarı ve uzmanlık" anlamını taşımaktadır. Bu tanımın, kelimenin günümüz anlamını tam olarak karşılamadığını söyleyebiliriz. Kariyer kelimesini günümüz bakış açısı ile tanımlamaya çalışırsak; varılmak istenen yer ya da hedeften çok bir süreci, yolculuğu ifade eder. Bir kişinin yıllar içerisinde bir ya da daha fazla iş alanında adım adım ilerlemesi, tecrübe kazanması ve becerilerini geliştirmesidir. Bilhassa tecrübe kavramı önemlidir çünkü kişinin yaşam boyu işiyle (birden fazla iş de söz konusu olabilir) ilgili edindiği tecrübelerin tümü onun kariyerini oluşturacaktır.

Kariyeri bir süreç olarak tanımladığımıza göre bu sürecin belli adımları ve aşamaları olmalıdır. İşte bu adım ve aşamaları kısa ve uzun vadeli olarak somut bir biçimde ortaya koymak kariyer planlama olarak tanımlanabilir. Aslında kariyer planlaması yapmak için herhangi bir yaş sınırı mevcut değildir; her yaşta, meslek öncesi hatta meslekte uzun dönem çalıştıktan sonra bile kariyer planlaması yapılabilir. Planlamanın lise döneminde ya da üniversite yıllarında yapılmasının daha doğru olacağını söyleyebiliriz. Doğru planlama ile erken dönemde önemli kariyer adımları atabiliriz.

Üniversite sınavına hazırlanırken yapmış olduğumuz meslek ya da bölüm seçiminin aynı zamanda bir hayat seçimi olduğunu iyi bilmeliyiz. Hayatımızı hangi işe ya da mesleğe adayacağımızın önemi, o işin ya da mesleğin hayatımıza katacağı anlam ile doğru orantılıdır.

Bu bağlamda düşünürsek öncelikli adımımız **kendimizi tanımak** olmalıdır. Planlama sürecinin en önemli konusu kişinin kendisini ve yapmak istediklerini çok iyi bir şekilde belirlemesidir. Kariyer seçimi kişisel bir karardır; o sebeple kişinin nelerden hoşlandığını, güçlü ve zayıf

“ Planlama yaparken tek bir seçeneğe bağlı kalmak yerine, her olasılığa karşı alternatif bir ikinci plan daha oluşturmak akıllıca olacaktır. ”

yönlerini, ilgilerinin ve becerilerinin neler olduğunu, buna bağlı olarak hangi alanlarda başarılı olduğunu ve kendisi için nelerin önemli olduğunu yani değerlerini bilmesi gerekir. Sağlıklı bir yol izleyebilmek için, kendini objektif olarak değerlendirmesi ve anlaması gerekir.

Bir diğer adımımız **hedef belirlemek** olmalıdır. Bu hedeflerin kısa, orta ve uzun vadeli olarak düzenlenmesi onlara ulaşmayı kolaylaştıracaktır. Örneğin; ders başarısını artırmaya çalışmak ve dil öğrenilebilecek kaynaklar bulmak kısa vadeli hedeflerdir. Mesleğin gerektirdiği özellikleri araştırmak, üniversite sınavına hazırlanmak orta vadeli hedeflerden olabilir. İş arama becerilerini geliştirmek, meslekteki yüksek lisans seçeneklerini araştırmak ise uzun vadeli hedefler olabilir.

Bir sonraki adımımız ise **iş alanlarını ve kariyer seçeneklerini araştırmaktır**. Hangi sektör ya da iş alanlarının geleceği olduğu ve hangilerinin size ihtiyacı olabileceği önemlidir. Kişisel özellikleri dikkate almak, güçlü ve zayıf yönleri ortaya koymak varsa zayıf yönleri geliştirmek gereklidir. Bunu yaparken çevrenizdeki insanlardan ve yakınlarınızdan yardım almak size farklı bir bakış açısı oluşturabilir.

En önemli aşamalardan biri de **kendimizi geliştirmek (bilgi, beceri ve tecrübe kazanmak)** tir. İş dünyasının bizden ne gibi beklentileri olduğunu iyi bilmek ve özellikle üniversite yıllarında bu beklentileri karşılamaya yönelik adımlar atmak gerekir. Örneğin; çalışma deneyimi, motivasyon, iletişim becerileri, ekip çalışması, etik ve karakter, liderlik, yaratıcılık, farklı insanlarla çalışma becerisi ve daha fazlası iş dünyası için önemlidir. Üniversite yıllarındaki staj, kültürel etkinlikler, yabancı dil eğitimi, kurs ve faaliyetler sizi ön plana çıkartabilir. Sektörü tanımak, üniversite döneminde kariyer planı yaparken en önemli avantajlardan biridir. Bunun da en temel yolu staj yapmaktır.

Kariyer planımız içindeki bir diğer önemli nokta da **iş bulma** aşamasıdır. Öncelikle şunu söylemek lazım ki; meslek ya da okunan bölüm kişiye iş ya da maddi kazanç sağlamayabilir. Bilhassa dünyanın çok hızlı değiştiğini, mesleklerin farklı şekiller aldığı, yeni alanların ortaya çıkmakta olduğunu ve an itibarıyla yaşanan küresel bir sorun olan pandemi sebebiyle de dünyanın ve ekonomik koşulların ciddi anlamda farklılaştığını unutmamak gerekir. Evet, ne istediğimiz ne hayal ettiğimiz çok önemli, lakin mesleğin ya da iş alanının geleceğini dikkate almanın da bir gereklilik olduğu aşikârdır. Bir yandan ideallerimizin peşinden koşarken bir yandan da o ide-

allerin bize hangi koşulları sağlayacağını ya da sağlayamayacağını da dikkate almak doğru bir yaklaşım olacaktır.

İş bulma konusunda referansın ne kadar önemli olduğuna değinmeden geçmek olmaz. Referans, birinin sizi kefil olarak iş için önermesi, bir nevi yolunuzu açmasıdır. Günümüz iş dünyasında insanların bir çoğu bu şekilde iş bulmaktadır. Peki kendimizle ilgili böyle bir referans oluşturabilmek için ne yapmalıyız? Yaptığı işi iyi ve düzgün yapmalı, kendini geliştirmeli, iletişim ağı geniş olmalı ve karakter sahibi olup bunu ortaya koyabilmelidir.

Bu özellikleri bünyesinde bulunduran kişi, iş bulma ve kazanç sağlama noktasında diğerlerinden en az bir adım önde olacaktır.

Bütün bu planlamaları yaparken bir **danışmandan** yardım alabilirsiniz. Bu, sizi daha önce aklına gelmeyen farklı şeyler düşünmeye teşvik etmesi anlamında önemli olabilir. İyi bir danışman ayrıca; doğru sorular sorma, farkındalığını artırma, kendini tanıma, kariyerin için mantıklı kararlar verme, iş bulma becerileri, bilgi toplama vb. konularda fayda sağlayabilir. Ancak hangi kararı vereceğini ya da kariyer sürecinde ne yapacağını danışmanın söylemesini beklemek sağlıklı olmaz. Çünkü söz konusu sizin hayatınız ve hayatınızla ilgili karar verme sorumluluğu size ait olmalıdır.

“Eğer sevdiğimiz
bir işte çalışıyorsak,
bir gün bile
çalışmak zorunda
kalmayız”
Konfüçyüs

Bir Çin atasözü der ki;

Bir saat mutlu olmak istiyorsan şekerleme yap,

Bir gün mutlu olmak istiyorsan balık tut,

Bir hafta mutlu olmak istiyorsan tatile çık,

Bir ay mutlu olmak istiyorsan evlen,

Bir yıl mutlu olmak istiyorsan servete kon,

Bir ömür boyu mutlu olmak istiyorsan sevdiğin işi yap.

GÜLAY KORKUT
PSİKOLOG

İŞİN, EŞİNİ VE AŞININ BELİRLER!

İnsanın gelecekteki yaşam tarzını belirleyen en önemli kararlardan biri meslek seçimidir. Kişinin meslek seçiminde doğru ve isabetli karar vermesi, hayat kalitesini ve mutluluğunu etkiler. Çalışma hayatında ve özel hayatta başarılı olmanın, iyi bir kariyer elde etmenin ilk adımı bireyin kişiliğine uygun meslek seçmesi ile mümkündür. İş hayatında kendini kanıtlamış ve başarılı kişilerin özgüven ve öz sevgileri yüksek olur. Özel ilişkilerinde de sorun çözme becerisi artar.

Genelde, sevdiğiniz işi yapın derler, oysa yapabildiğimiz, yeteneğimizin olduğu işlerde başarılı oluruz. O nedenle öncelikle yeteneklerimizi, becerilerimizi, güçlü alanlarımızı tanımalıyız.

Meslek seçimine nasıl karar veriyoruz?

Kişiler mesleklerini seçerken; çocukluk yaşantılarından, ailesinden, ekonomik şartlardan, popüler mesleklerden, yaşamış olduğu olaylardan, sevdiği öğretmenler gibi çevresel faktörlerden etkilenmiş olabilirler.

Mesleğimizi nasıl seçersek seçelim, yaptığımız iş bizi tanımlamaya ve şekillendirmeye başlar. Çevremizi, hayat tarzı-

mızı, arkadaş grubumuzu, kiminle evleneceğimizi, ekonomik gücümüzü kısacası **“beni”** oluşturur.

Yaptığımız işin etkileri, kişiliğimizde, konuşmalarımızda, davranışlarımızda kendini gösterir.

Kendimden örnek vereyim. İlk tanış-tığım kişiler mesleğimi sormadan bana “Öğretmen misiniz?” der. “Evet, rehber öğretmenim” derim. (Psikoloğum ama hayatımın çoğunu eğitim sektöründe geçirdim.) “Nereden anladınız?” diye sorarım. “Konuşmanız; bilgi veriyor, öğüt veriyor, yönlendiriyor, giyiminiz, duruşunuz, oturuşunuz en önemlisi de kurallara uyuşunuz.” derler. Mesleğin gerektirdiği özellikler kişinin tutum ve davranışlarına yansır.

Birey, kendisine en uygun işi seçerek yaşamındaki en önemli iki karardan birini almış olur. Diğeri ise “eş” seçimidir. Onu da çoğu kişi üniversite ortamı ya da iş ortamında seçer.

İşiniz, kazancınızı ve sofranızdaki aşınızı belirler. Yaptığınız iş sosyo-ekonomik çevrenizi ve yaşantınızı oluşturur. Örneğin;

seyahat etme fırsatı veren, değişik şehirler ve ülkeleri görme olanağı tanıyan bir işiniz var ise, değişik kültürleri ve yaşantıları deneyimleme, farklı tatları tatma fırsatı sunar.

Daha iyi anlaşılması için kızımın meslek seçiminin hayatını nasıl etkilediğini anlatmak istiyorum. Kızım üniversite tercihini yaparken, babası ve benim gönlümden geçen tıp programı seçmesiydi. Kızım ise mühendislik programlarını düşünüyordu. Birlikte istişare ettik. “Gelecekte nasıl bir yaşantın olmasını istiyorsun?” diye sorduk. Yanıtı; “Birden fazla dil konuşmak, çeşitli ülkeleri görmek, araştırma yapmak, proje üretmek, insanların hayatını etkilemek ve hareketli bir yaşantı istiyorum” oldu. “Doktorluğu da seviyorum ama mühendis olmanın bana istediğim yaşantıyı vereceğini düşünüyorum” dedi. Ne istediğini biliyordu. Kararına saygı duyduk. Şu an hayatından çok memnun. Bilkent Üniversitesi Endüstri Mühendisliğini bitirdi ve İtalya da Yüksek Lisans yapıyor. Sürekli projeler üretiyor, şimdiden birçok ülkeyi gezdi, yemeklerinden yedi, farklı kültürlerin yaşantısını deneyimledi. Farklı ülkelerden arkadaşları oldu.

Kızım büyük bir ihtimalle kendi yakın çevresinden kendi mesleğine yakın bir eş bulacak. Öyle değil mi?

Çevremizdeki evliliklere baktığımızda, genelde birbirlerine mekânsal olarak yakın olan kişiler arasında etkileşim başlıyor. Tanışmalar üniversite eğitimi sırasında, iş ortamında ve sosyal çevrede daha çok oluyor. İşimiz çevremizi, çevremiz de eşimizi belirliyor diyebiliriz. Peki, siz eşinizi nasıl seçtiniz?

Birey, kendini en iyi şekilde ifade edebileceği, yeteneklerine, kişilik özelliklerine uygun ve kendisini gerçekleştirebileceği bir meslek seçmelidir. Kendini gerçekleştirme kavramı kişinin kendinde var olan potansiyeli maksimum seviyede ortaya koyabilmesini içerir. İş hayatı bu yeteneklerini kullanabilmesini sağlamalıdır. Birey meslek hayatı içindeki faaliyetleri ve çalışmaları ile psikolojik ihtiyaçlarını doyumaya çalışır. Seçtiği meslek yoluyla kendini ifade etme, yeteneklerini geliştirme ve kullanma olanağı bulur. Kapasitesini tam olarak kullanabilen kişilerin özgüveni ve özsaygısı daha yüksektir.

Günümüzde yanlış meslek tercihleri sonucunda; çalışma hayatında başarılı olamayan, iş ve özel hayatında mutsuz olan kişiler göz ardı edilemeyecek kadar çoğunluktadır. Bireyler kendilerine uygun olmayan meslekleri seçtiklerinde engellenmişlik duygusu yaşarlar, ilgi ve yeteneklerini gösterme ve ilerleme kaydetme konusunda zorlanırlar.

Doğru karar; sonucundan memnun olduğun karardır. Olumsuz yönlerini de görüp bunlarla baş edebileceğini ya da kabullenebileceğini düşündüğün karardır. Tercihlerimiz tesadüf değildir hayatımızdaki eksiklikleri tamamlayanlardır. Hiçbir yaşantı boşa geçen zaman değildir. O yaşadıklarınız sizi büyüttü, güçlendirdi. Eksikliklerinizi o kişi ile tamamladınız ve olgunlaştınız. Böylece ihtiyaçlarınız değişti, bakış açınız ve tercihlerinizde değişti. O zamanlardaki sizdeki o eksikliklerinizi tamamlayan o karardı. Yaşandı ve şu andaki sizi oluşturdu.

Unutma! Tatlısıyla acısıyla o yaşantı seni sen yaptı. Yaşadıklarınızı kabule geçmelisiniz ve ileriye bakmalısınız.

“Eğer bile bile gücünüzün yettiğinden daha azı olmayı planlıyorsanız sizi uyarıyorum: hayatınızın geri kalan kısmında mutsuz olacaksınız, kendi yeteneklerinizden ve imkânlarınızdan kaçıyor olacaksınız.”

ABRAHAM MASLOW

SÜLEYMAN DEMİRCİ
PSİKOLOJİK DANIŞMAN

HANGİ BÖLÜM? HANGİ ÜNİVERSİTE? HANGİ ŞEHİR?

ADAYLARIN TERCİHLERİNDE ÜNİVERSİTE, PROGRAM VE ŞEHİR FAKTÖRÜ

Bireyler okul öncesi eğitimi ile eğitim-öğretim hayatına başlama, yetişkinliğe hazırlanma dönemi ile birlikte kritik aşamalardan geçmektedirler. Sorumluluk bilincinin olgunlaşmaya başladığı bu dönemde ilgi ve yeteneği doğrultusunda bireyin ve çevrenin beklentilerini karşılayacak bir meslek tercihi yapılır. Tercih edilen meslek yaşamın idame edilmesini, insanlarla olan iletişim ise sosyal konumun belirlenmesini sağlar. Her yetişkin birey için önemli referans olan ve ekonomik gücü belirleyen meslek tercihi ülkemizde çoğunlukla üniversite giriş sınavları ile yapılmaktadır.

Üniversitelerin gelişmesi, toplumsal değişimi, gelişimi de hareketliliği etkilemektedir. Ulusal ve uluslararası nitelikli iş gücü talebi, beraberinde nitelikli insan kaynakları yetiştirme ihtiyacı üniversiteleri bu minvalde arayışlara yöneltmiştir. Çünkü toplumsal gelişmeler, dönüşümler üniversitelerden beklentileri de gelişmeye, dönüşmeye zorlamıştır. Yapıları gereği üniversiteler toplumların sosyal, kültürel, ekonomik, teknolojik ve bilimsel gelişmelerinde belirleyicidir.

Toplumların özerk ve kamu tüzel kişiliğini temsil eden üniversiteler bireyin ve toplumun nitelikli bir yaşam sürmesini sağlayan teknik, bilimsel ve mesleki beceriler kazandıran evrensel ölçekte dinamik kurumlar olmalıdır. Nitelikli insan kaynaklarının arz edilmesinde önemli olan üniversitelerin evrensel vizyon geliştirmesi mutlaklıdır.

Ülkemizde artan nüfusla beraber üniversitelere talebin artması, üniversite sayılarının artırılması ile beraber 2021 yılı itibariyle 129'u kamuya ait toplam 203 üniversite bulunmaktadır. Üniversite sayısının artması öğrencilerin istedikleri programlara yerleşmelerini kolaylaştırmıştır. Üniversite öğrenci sayısının artması ise öğrencileri mezuniyet sonrası nitelikli iş gücünde çalışmaya yöneltip seçici olmalarını sağlamaktadır.

Üniversite adayı öğrencilerin fakülte ve bölüm tercihlerini belirleyen birçok faktör bulunmaktadır. Toplumsal değişimler farklı meslek gruplarının ortaya çıkmasına, bazı meslek gruplarının ise ekonomik olanaklarının gerilemesine ve toplumsal

statülerinin düşmesine neden olmuştur. Üniversite mezunu her bireyin iş bulma imkânı farklı olduğu gibi aynı programdan farklı üniversitelerden mezun olan bireylerinde iş bulma imkânları farklılık göstermektedir. Hangi bölümden mezun olmak kadar hangi üniversiteden mezun olmak önemli hale gelmiştir.

Yeni lisans programlarının veya yeni üniversitelerin açılmasında öğrencilerin beklentileri ve tercihlerinin dikkate alınması bu kurumların hedef ve vizyon belirlemelerine fikir oluşturacaktır.

Ülkemizdeki yüksek işsizlik ve mezuniyet sonrası iş bulamama kaygısı, adayları iş bulma olanakları daha yüksek bölümleri tercih etmeye yöneltmektedir. Çevre, aile ve kendi beklentileri çeliştiği için hatalı tercih yaparak mezun olduğu program dışında bir işe yönelen ya da mesleki yaşamlarında mutsuz ve verimsiz olan bireylerin örnekleri çoktur. İlgi, değer, aile, çevre, sosyo-ekonomik yapı ve kültür meslek seçimini belirleyen faktörlerdir.

Sınav puanları, puan türleri tercih sıralamalarında, ebeveynlerin eğitim düzeyleri ve meslekleri ise meslek seçiminde belirleyicidir.

Mesleki yönelimde olduğu gibi mesleki eğitim veren üniversitelerin tercih edilmesinde de adaylar için belirleyici faktörler vardır. Özerklik, toplumsal ve akademik saygınlık, kurumsal itibar, akademik kadroların unvan dağılımı, yayınları ve niteliği, mezuniyet sonrası istihdam, uluslararası kabul gören diploma olanakları, öğrenci değişim programları, kamu veya vakıf üniversitesi olmaları önemli faktörlerdir. Yeni açılan kamu veya vakıf üniversiteleri eski, köklü üniversitelere nazaran daha az tercih edilmektedirler. Bundan dolayı yeni açılan

üniversiteler, köklü bir geçmişe sahip üniversitelerin belirlediği hedefler dışında alternatif hedefler ve vizyon geliştirmelidirler. Köklü bir geçmişe sahip üniversiteler, yeni açılan kamu ya da vakıf üniversitelerine giden öğrenci profilini de sınırlamaktadırlar.

Üniversitenin bulunduğu şehir, konumu, bazı adaylara göre işyerine, yaşadığı bölgeye veya aileye yakın olması, okul ücretleri, konaklama, ulaşım, burs, yarı zamanlı iş olanakları gibi maddi katkı sağlayan faktörler önemlidir. Tercih aşamalarında gelişen iletişim ve bilgi teknolojileri sayesinde üniversiteler ve programları hakkında web siteleri ve iletişim ağlarından çoğu bilgiye ve detaya ulaşılabilmesi, öğretmen, arkadaş, aile, tercih danışmanlıkları, kampüs ziyaretleri, liselerde yapılan üst eğitim kurumu ziyaretleri gibi faktörler de belirleyicidir.

Üniversitelerin öğrencilerin beklentilerini karşılayacak olanaklar sunması, öğrencilerin eğitime ilgilerinin artmasını, okul ile bağ kurmalarını ve memnuniyetlerinin artmasını sağlamaktadır. Olanakların az olduğu üniversite ortamında ise memnuniyet düzeyi düşük olacaktır.

Yaşamın yarısını kapsayan meslek hayatına, doğru yönlendirme ve isabetli kararlar alarak ulaşılabilir.

Şimdi sıra sizde!

Hangi bölüm? Hangi üniversite? Hangi şehir?

MUZAFFER ESKİN
PSİKOLOJİK DANIŞMAN

ENGELLİLER VE MESLEKİ YETERLİLİKLER

İnsan, akli ve düşüncesi sayesinde üzerinde yaşadığı gezegeni şekillendirmiş, avcılık-toplayıcılık döneminden geçip yapıcı-yaratıcı bir yapıya girmiştir. Akli sayesinde önce işine yarayacak şeyler üretmiş, sonra bu ürettiklerinden kazanç sağlama, bu kazançla da ailesini geçindirme yollarını bulmuştur. Böylece meslekler doğmuş, her insan bir meslek sahibi olmanın çabasına girmiştir.

Bazı insanlar, ya doğuştan ya da sonradan vücut fonksiyonlarından en az birini ya tamamen, ya da kısmen yitirir ve “Engelli” sıfatını alır. Bu yazıda engellilerin hangi meslekleri yapabileceklerinden, bu meslekleri yaparken karşılaşılan sorunlardan söz etmeye çalışacağım.

Önce “Engelli” kavramından söz edelim. Dünya Sağlık Örgütü’nün tanımladığı şekliyle engellilik: Sağlık alanında bir noksanlık veya sakatlık neticesinde, belirli bir kişide meydana gelen ve o kişinin yaş, cinsiyet, sosyal ve kültürel faktörlere nazaran normal sayılabilecek faaliyette bulunma yeteneğini önleyen ve sınırlayan dezavantajlı bir durumu ifade eder. 5378 Sayılı kısaca Engelliler Hakkında Kanun adıyla bilinen yasadaysa engelli, “doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşsal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişi” şeklinde tanımlanmıştır. Meslek ise “belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş” şeklinde tanımlanır.

Bu tanımlar, engellinin sınırlarını ve mesleklerin bu sınırlardan hangilerini karşılayabildiğini göstermek için bir arada verilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 50. Maddesinde şöyle denilmektedir:

“Madde 50–Kimse, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz. Küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar. Dinlenmek, çalışanların hakkıdır”.

BM Engelli Hakları Sözleşmesinin “Çalışma ve istihdam” başlıklı 27. Maddesinde şu hükümler vardır:

“Taraf Devletler, engellilerin çalışma hakkını diğerleriyle eşit bir şekilde tanır; ve bu hak, engellilerin açık, kapsayıcı ve erişilebilir nitelikte bir iş piyasası ve çalışma ortamında, serbestçe seçtikleri bir işte hayatlarını kazanmaları fırsatını da içerir. Taraf Devletler, çalışırken sakatlananlar dahil tüm engellilerin çalışma hakkının hayata geçmesini, yasama tedbirleri dahil uygun tüm tedbirleri alarak, güvence altına almalıdır.”

5378 sayılı kısaca Engelliler Yasası olarak bilinen kanunun 13. ve 14. Maddeleri engellilerin işe alım sürecini ve işe alım sırasındaki haklarını düzenlemektedir.

4857 sayılı İş Kanunu’na göre özel sektör iş yerleri, çalıştırdıkları her elli (50) işçi için %3, kamu iş yerleriyse yine her elli (50) işçi için %4 oranında engelli işçi çalıştırmakla yükümlüdürler. Bu kotanın uygulanmasından İŞKUR sorumludur. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyen işverenlere 2020 yılı itibarıyla 3985 lira para cezası uygulanmaktadır. Bazı işverenlerin bu cezayı ödeyerek engelli işçi çalıştırmaktan kaçındıkları bilinen bir durumdur. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’na göre de kurumlar, çalıştırdıkları memurların %3’ünü engellilerden oluşturmakla yükümlüdür.

Aslında “Engelliler hangi meslekleri yapabilirler” sorusunun karşılığı, çok basittir: Engellerinin engel olmadığı, yetenekli oldukları her mesleği yapabilirler. Ancak mevzuattan kaynaklı bazı nedenlerden dolayı yetenekli de olsalar çalışmakta, mesleği icra etmekte güçlük çekebilmektedirler. Biraz araştırılırsa başarılı engellilerin varlıkları görülebilecektir.

Engellilerin mesleki eğitimine baktığımızda, işitme engelliler ve ortopedik engelliler için meslek liselerinin, öğretilebilir düzeyde zihinsel engelliler için iş okullarının olduğu görülür. Görme engelliler için ise bu konuda hiç bir girişime rastlayamıyoruz.

Biraz da günümüz yaklaşımlarına geelim; engellilerin, engellerinin izin verdiği ve ilgi-yetenek sahibi olduğu her işi yapabileceğine yukarıda değinmiştik. Bir görmeyenden röntgen mütehassısı, diş teknisyeni; ortopedik engelliden taşımacılıkla ilgili işler; işitme engelliden de haber sunuculuğu yapması beklenemez. Buradaki temel sorun, engellilerin yapabilecekleri işlere ilişkin iş ve meslek analizlerinin olmamasıdır. Bu duruma işverenlerin bilgi eksikliği de eklenince engelli işçi ya da memur tercihiinde güçlük çekebilmektedirler.

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, İŞKUR, engelli sivil toplum kuruluşlarının ve iş-meslek analistlerinin bir araya gelerek iş ve meslek analizleri oluşturmaları, özel eğitim okullarının da yalnızca akademik eğitime değil mesleki eğitime de yer veren programlarının oluşturulması ve uygulanması yapılacaklar arasındadır.

Her engel grubu, engellerinin engel olmadığı ve yetenekli olduğu her işi yapabilir. Yeter ki inanılsın, güvenilsin. Engelliye fırsat tanınmalı, gözlenmelidir. Eksik yönlerinin dengelenmesi için kendisiyle ya da ilgili kuruluşlarla işbirliği yapılmalıdır.

Engelliye inanın ve güvenin ki verim alabilirsiniz.

MUSTAFA PAZARCI
PSİKOLOJİK DANIŞMAN

GELECEĞİN İŞ DÜNYASINDA DİPLOMA MI YOKSA YETKİNLİK VE BECERİ Mİ?

İnsanın hayatında yapacak olduğu en önemli seçimlerden biri meslek seçimidir. Sadece kişiliğimize uygun olduğunu düşündüğünüz bir bölümü iyi bir üniversitede okuyup mezun olmak günümüz koşullarında yeterli değil. Bu noktada meslek sahibi olmak her zaman iş sahibi olunabileceği anlamına gelmiyor. İyi bir meslek ya da iş sahibi olabilmek için bireyde bulunması gereken ve bireyin geliştirmesi gereken beceri ve yetkinlikler daha büyük önem taşıyor. İş dünyası çalıştıracığı meslek elemanlarından sadece üniversite diploması istemiyor. Diplomanın yanında kendini yetiştiren, öğrenci iken deneyim kazanan, deneyimlerini iş yaşamına uyarlayabilen, özellikleriyle fark yaratabilecek çalışanları bünyelerine katmak istiyorlar. Bu da demek oluyor ki sadece iyi bir üniversite diploması ve yüksek derece ile mezun olmak, aranılan kişi olmak için yeterli değil.

İş Yaşamında Aranılan Bazı Yetkinlikler (21. YY Yetkinlikleri)

Özgüvenli Olmak: Bireyin kendisine yönelik iyi, olumlu duygular geliştirerek kendini iyi hissetmesi, kendisiyle barışık olmasıdır.

İletişim Becerisi: Etkin dinleyici olmak, hoşgörölü ve önyargısız olabilmek, empati kurabilmek, beden dili, hitap, ses tonu ayarlamak, kendimizi doğru ifade edebilmek, eleştiriye açık olmak

Samimi Olmak: İş ortamında çalışma arkadaşlarına ve hizmet alanlara içtenlikle davranma, yapmacık davranışlardan kaçınmaktır.

Farklı Bakış Açısına Sahip Olmak: Her bireyin hayatı anlamlandırma biçimi vardır. İçinde bulunduğunuz koşullarda sizden beklenen; eğitiminiz, kişiliğiniz ve kültürel donanımınızla olayları ve durumları farklı yorumlayabilmektir.

Eleştirel Düşünme: Bilimsel kanıtlarla çelişmeyen net hükümlere varabilmek için akıl yürütme, analiz ve değerlendirme gibi zihinsel süreçlerden oluşur. Eleştirel tutumla karıştırılmamalıdır.

Öğrenmeye Açık Olma: Bilimin ve teknolojinin durmaksızın değişip geliştiği bu dönemde, kişinin kendisini ve çevresini geliştirmek üzere sürekli araştırıp öğrenme ve kendini güncelleme becerisidir.

Liderlik: Örgütün amaçları ile personelin beklentileri ve gereksinimlerini uzlaştıran ve bunları davranışa dönüştürme yeteneği bulunan yönetsel beceriler bütünüdür.

Takım Oyuncusu Olmak: İş birliği ve dayanışma içinde takım halinde ortak bir ürün ortaya koymak için aktif rol almaktır. Takım oyuncusu uyumlu, uzlaşmacı ve fedakâr olmalıdır.

Psikolojik Dayanıklılık: Yaşanılan zorlukları, kaygıyı, riskleri çevresine yansıtmadan ve bunlarla başa çıkarak “olumlu ya da olumsuz” kendi yolunda ilerlemeyi bilmektir.

Zaman Yönetimi: En önemli ve kıymetli kaynak olan “zaman” ı en etkili ve en verimli şekilde kullanabilmektir.

Girişken Olmak: Yapılması gerekli olan işlerde atılgan olmak, özgüvenli davranmak, çekingen davranmamak, sorumluluk almaktan kaçınmamak, gerektiğinde risk alabilmektir.

Yazılı İletişim: Bazı durumlarda kendimizi yazılı olarak ifade etmemiz ya da üstlerimize rapor yazmamız gerekebilir. Bu durumlarda doğru ve etkili bir yazı dili kullanmak önemlidir.

Anlaşmazlık Yönetimi: İnsanlar arasında ortaya çıkan çatışmaları etkili iletişim becerilerini kullanarak yönetebilmektir.

İyimser Olmak: Olumlu düşünmek, çıkabilecek engeller karşısında yılmadan mücadeleye devam edebilmektir.

RÖPORTAJ:

BARIŞCAN YILDIRIM

OTOMOTİV MÜHENDİSİ

1- Kendinizden bahseder misiniz?

25.03.1992 Adana doğumluyum. Liseyi Mersin Tarsus Anadolu Meslek Lisesi Endüstriyel Otomasyon-Mekatronik alanında okudum. Gazi Üniversitesi Otomotiv Mühendisliği programında lisans eğitimimi, Almanya Stuttgart Üniversitesi Otomotiv Mühendisliği programında da lisansüstü eğitimimi tamamladım. Daha sonra Türkiye'ye dönerek Mercedes-Benz Türk A.Ş. Aksaray Kamyon fabrikasında R&D departmanında prototip mühendisi olarak göreve başladım. 4 senedir görevimi sürdürüyorum.

2- Lise ve Üniversite tercihlerini yaparken nelere dikkat ettiniz?

Ailemin yönlendirmesi ve kendi ilgi alanıma göre çok önceden mühendis olmak istediğimi belirledim ve aldığım eğitimler hep bu hedefe yönelik oldu. Liseyi Anadolu ya da fen lisesinde okumaktansa Anadolu Meslek lisesine giderek teknik eğitime ve kariyerime çok genç yaşlarda başlama şansım oldu. Lisede yaptığım stajlar makina, otomotiv, elektrik, elektronik, programlama gibi mühendislik alanların hangisine yönelmem gerektiği konusunda aldığım karara çok yardımcı oldu. Ardından meslek liselerine verilen mühendis olabilme fırsatı ile Gazi Üniversitesi Otomotiv Mühendisliği bölümünü tercih ettim. Okul sürecinde gerek öğretmenlerimin tavsiyeleri gerek yaptığım stajlarla mesleğimde yabancı dilin çok önemli olduğunu gördüm ve önce İngilizce sonra Almanca öğrenerek profesyonel meslek hayatıma yüksek qualifikasyonla başladım.

3- Bu mesleği neden seçtiniz?

Otomotiv teknolojilerine özel ilgi duymam haricinde, Türkiye'de ana sanayi incelenirse otomotiv sanayi çok büyük orana sahiptir. Ayrıca küresel firmalar Türkiye'ye yatırım yapmış ve üretim ya da montaj fabrikaları açmışlardır. Örnek olarak Mercedes, Toyota, Ford, MAN, Renault, Otokar, Tofaş, Hyundai, BMC vb firmalar vardır. Otomotiv sanayi, firmaların çokluğundan dolayı diğer sektörlerle kıyasla daha fazla istihdam sağlayan bir sektör olduğu için makine mühendisliği gibi genel bir mühendislik biriminde uzmanlaşmaktansa direk Otomotiv teknolojilerinde uzmanlaşmayı tercih ettim.

4- Bu işe girmek için nasıl bir CV hazırladınız? Lise ve üniversite sonrasında niteliğinizi artırmak için hangi donanımları edindiniz? Sizi ön plana çıkaran neydi?

CV' ler kesinlikle belli format dâhilinde kendinize özgü olmalıdır. İnternet sitelerinde hazırlanan CV' lerin bir çekiciliği yok. Hazırlayacağınız CV' lerde kullanılan renkler, sayfa üzeni, kullandığınız resim bir nebze olsun kendinizi ifade edeceği için çok önemlidir. Ayrıca işe alım yapan kişi sizi ilk önce hazırladığınız CV aracılığı ile görecektir. CV içeriğinde fazla detay vermeden eğitim bilgilerinize, varsa eğitiminiz esnasında yaptığınız

projelere değinmeniz gerekmektedir. Ayrıca fonksiyonel ve takım çalışmasına yatkın olduğunuzu kanıtlar nitelikte organizasyon, proje, okul topluluklarına katılmanız hatta yönetimde yer almanız bunu CV' nizde belirtmeniz çok önemlidir. Unutmayın herkes derslerine çalıştıktan sonra yüksek not alabilir ama sosyal becerileri yüksek olup, koordinasyon yapamadıktan sonra hiçbir mühendis Türkiye şartlarında başarılı olamaz. Ayrıca öğrenim hayatı boyunca yapacağınız stajların değeri ve oradan elde edeceğiniz referanslar sizin kariyer başlangıcınıza çok yardımcı olacaktır. Bu süreçte mümkün oldukça staj yapmalı ve bunu CV' ye anahtar kelimeler kullanarak özetlemelisiniz. Lise ve Üniversite size sadece diploma kazandırır. Not ortalamanızı yüksek tutmanızın tabii ki katkısı olacaktır. Asıl size istihdam sağlayan nokta ise lise ve üniversite haricinde neler yaptığınızdır. Yabancı dil, sosyal kulüpler, projeler, yurt dışı deneyimleri (staj, mastır, work&travel, erasmus) ve buradan elde ettiğiniz koordinasyon ve organizasyon beceriniz işe alımda çok daha ön plana çıkacaktır. Ben lise eğitimim sırasında 2 proje yaparak Türkiye çapında ödüller kazandım. Üniversite eğitimim boyunca 1 proje ile üniversiteler arası yarışmada derece aldım ve sosyal kulüplerde yönetim kurullarında bulundum. Ayrıca arta kalan zamanlarda yabancı dil seviyelerimi artırmak için İngilizce ve Almanca kurslarına gittim. Yurtdışında dil kurslarına ve erasmus programlarına katılarak küresel vizyona sahip bir mühendis olmayı hedefledim. Üniversiteden mezun olduktan sonra lisansüstü eğitimi için Almanya'ya gittim. Orada küresel arenada kendimi gördüm ve eksikliklerimi görüp kendimi geliştirdim. Ardından bu seviyeye ulaştıktan sonra zaten kendiliğinden iş teklifi size geliyor, merak etmeyin :))

5- Şu anki işinizdeki konumunuz nedir? Bu konumun sorumlulukları nelerdir?

2018 Aralık'tan beri Mercedes-Benz Türk A.Ş. Aksaray kamyon fabrikası bünyesinde ARGE departmanında uzman prototip ve proje mühendisi olarak görev yapıyorum. Sorumluluk kapsamında motor, şanzıman, egzoz ve su soğutma sistemleri yer almaktadır. Global çapta yapılan projeler kapsamında yeni ürün projelerinde çalışıyorum. Almanya, Amerika, Brezilya, Rusya, Çin, Japonya ve Hindistan'dan sorumlu kişilerle ortak projeler gerçekleştirerek mevcut ürün portföyünde geliştirmeler yapıyoruz. Prototip mühendisi olarak ilk tasarım evresini tamamlamış bir kapsamın ilk defa modelini oluşturup montaj deneylerini yapıyoruz ve sonuçlarını ilgili birimlerle paylaşıyoruz. İlk numune modellemesinde üç boyutlu yazıcılar, sanal ve karma gerçeklik teknolojileri kullanıyoruz. Ayrıca ilk tasarım ve ilk numune deneyleri yapılan kapsamların seri üretime devreye alınması için bütün hazırlıkları organize ediyor, eğitimler veriyor ve ilk aracı seri üretim bandında takip ediyoruz. Görevim ağır teknik bilgiye sahip olmayı gerektirse de iletişim, koordinasyon ve organizasyon becerisi çok önemli bir yer tutmaktadır. Global çapta çalışabilmek için ise çok iyi düzeyde yabancı dil gerekmektedir. Ana dil düzeyinde İngilizce bilmeniz bazen yetersiz kalıp ikinci yabancı dil bile öğrenmeniz gerekmektedir. Ama bir dil öğrendikten sonra ikinci hatta üçüncü dili öğrenmek çok kolaydır :))

6- Gençlere tavsiye ve önerileriniz nelerdir?

- Lise ve üniversite boyunca nitelikli stajlar ve nitelikli referanslar
- Sosyal becerileri çok iyi düzeyde geliştirmek (proje yapmak, sosyal kulüplere katılmak, yurt dışı deneyimi, vb.)
- YABANCI DİL J bir tane yetmiyor artık çok iyi düzeyde hatta ana dil seviyesinde İngilizce, ikinci dil olarak Almanca, Fransızca mümkünse Çince, Japonca, Korece...

ÜMMÜHAN YASIT
PSİKOLOJİK DANIŞMAN

MESLEK SEÇİMİNDE OKUL VE ÖĞRETMEN

Yaşamın çeşitli evrelerinde yapılan seçimler ve alınan kararlar, bireylerin yaşam tarzlarını şekillendirir. Bu seçimlerin en önemlilerinden birisi de meslek seçimidir. Meslek alanında başarısızlık ve mutsuzluk duygularını yaşamamak için, birey öncelikle kendini tanımalı, daha sonra meslekler hakkında bilgi sahibi olmalı, nihayetinde seçmeyi düşündüğü meslek veya mesleklerin kendi özelliklerine uygunluğunu araştırmalıdır. Yanlış bir seçim; zaman, maddi kaynak ve çaba kaybına sebep olabildiği gibi bireylerin motivasyonunu kırıp daha yolun başında hayal kırıklığı yaşamalarına sebep olabilmektedir.

Dergimizin bu sayısında meslek seçimini etkileyen çeşitli faktörler üzerinde durulmuştur. Bu yazıda da meslek seçiminde hatta kişiliğimiz, karakterimiz üzerinde önemli bir etkiye sahip olan eğitim kurumları üzerinde duracağız. Yaklaşık 5 yaşında başlayan eğitim kurumlarındaki yolculuğumuz 12 ila 16 yıl sürmektedir. Bu yolculukta bize yoldaşlık edenler, ailemiz, arkadaşlarımız, öğretmenlerimiz ve yolculuktaki duraklar olan okullarımızdır.

Okul öncesi dönemden itibaren devam edilen eğitim kurumları; sosyal yapı ve imkanlar, yapılan çalışmalar, bireyi tanıma teknikleri ile bireyin kendini, yetenek ve ilgi alanlarını tanımasına yardımcı olmalıdır. Bireyin kendini tanıması; sağlık durumunu, bedensel özelliklerini, güçlü ve zayıf yönlerini, arzu ve ideallerini, özel yetenek ve becerilerini, ilgi duymadığı konuları, karakter ve kişilik yapısı ile ilgili bilgi sahibi olmasıdır. Birey, kendi özelliklerini keşfetme konusunda ailesinden, arkadaş ve öğretmenlerinden, okuldaki veya çevredeki rehberlik uzmanlarından yardım alabilmeli, onu tanıyanlarla konuşarak kendi özellikleri hakkında objektif bir değerlendirme yapabilmelidir.

Mesleki rehberlik kapsamında okullarda; sınav sistemi (LGS/YKS) hakkında bilgilendirme seminerleri (öğrenci ve velilere), üst öğrenim kurumlarına (liseler/üniversiteler) ziyaretler, mezun öğrenciler veya alanında uzman kişilerin okullara davet edilmesi, bireyi tanıma tekniklerinin uygulanması (anket/envanter), bireysel mesleki yönlendirme faaliyetleri (tercih danışmanlığı) doğru meslek seçimi için yapılan/yapılması gereken faaliyetlerdir.

Durkheim, eğitimi, yetişmiş kuşağın birikimlerini yetismekte olan kuşağa yöntemli bir şekilde aktarması olarak tanımlar. Eğitimin yapı taşlarından biri olan biz öğretmenlere her konuda olduğu gibi meslek seçimi noktasında da büyük sorumluklar düşmektedir. Öğretmenlik mesleğini seçen bireylerin yarısı kendisinin rol model aldığı, onun gibi olmak istediği öğretmenlerini anlatırlar. Çalıştığım bir kurumda mesleki rehberlik çalışmaları kapsamında öğrencilerle görüştüğümde; öğretmenlik düşünen öğrencilerin genelde bu kararı kendilerine sadece akademik konuları öğretmeyi değil; yüreklerine dokunan, dinleyen, anlayan, merhameti, sevgiyi, nasıl bir insan olmak gerektiğini, doğruyu-güzeli görebilmeyi öğreten öğretmenlerini anlattıklarını fark ettim. Öğretmenlik mesleğini icra ederken sadece ders anlatmadığımızı ve nesillerin geleceğini etkilediğimiz farkındalığıyla yollarını aydınlatan fenerler olabilmeyi amaçlamalıyız. “Öğretmen olmak, öğretmenlik yapmayı aşmak demektir.” der İrfan Erdoğan.

Hülasa; çağımızın sorunu yokluk değil, çokluk sorunudur. Bu kadar çeşitlilik içinde doğru seçimleri yapabilecek, kendi kararlarını verebilen ve kararlarının sorumluluğunu alabilen bireyler yetiştirmeliyiz. Bu konuda başta aileler olmak üzere eğitim kurumlarında çalışan bizlere de büyük görev düşmektedir.

RÖPORTAJ:

BAHAR EMİRDAĞ SARIGEYİK

MİLLİ SAVUNMA ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ

1. Kendinizden bahseder misiniz?

Ben Bahar EMİRDAĞ SARIGEYİK, 1996 yılında Denizli’de doğdum. İlk ve ortaokulu Gözler Kasabası’nda tamamladım. Daha sonra Denizli Durmuş Ali Çoban Anadolu Lisesi’ni (2009-2013) kazandım ve mezun olduktan sonra Pamukkale Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği Programına (2013-2017) yerleştim. Üniversitede İngilizce hazırlık sınavında başarılı olduğum için üniversite eğitimimi 4 yılda tamamladım. 2017’de mezun olduktan sonra Denizli’de kolejlerde iş ararken bir anda internette halen çalıştığım kurumun ilanına rastladım ve şansımı denemek istedim. Uzunca süren çeşitli mülakatlardan sonra başvurudan olumlu yanıt geldi ve İstanbul serüvenim başladı. Mesleğe başladığımda daha 21 yaşındaydım. Milli Savunma Üniversitesi Hava Harp Okulu’nda 4 yıldır (2017-) İngilizce öğretim görevlisi olarak çalışmaktayım.

2. Lise ve üniversite tercihleri yaparken nelere dikkat ettiniz?

Lise tercihimikurs aldığım kurumdaki hocalarıma danışıp ailemle birlikte yaptım. Boş kontenjan olma ihtimaline karşılık daha iyi bir lisede eğitim görme şansım olabilir diye aldığım puandan daha yüksek puana sahip olan birkaç liseyi en başa yazdım. Öyle de oldu. 2. ya da 3. tercihimde 405 puanla DAÇAL’ a girdim. Üniversite sınavına hazırlanırken Dokuz Eylül Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği Bölümü’nü çok istiyordum ama sınavda yaşadığım küçük bir talihsizlik yüzünden son 10 soruyu yetiştiremedim ve puanım deneme sınavlarında aldığım puanlardan daha düşük geldi. Bu durum beni üzdü. Ancak diğer üniversiteleri araştırmaya başladım ve bakış açım değişti. Çukurova Üniversitesi ve Pamukkale Üniversitesi arasında kararsız kaldım. Hem ailemin maddi durumunu düşünerek hem de öğretmenlerimin deneyimlerine güvenerek PAÜ’ yü tercih ettim. Hem ufkumu genişleten hem de yeni kültürler tanımama fırsat veren “ERASMUS +” programına katılmak, 4 yıllık üniversite hayatımda verdiğim en doğru karardı. Tüm gençlere tavsiye ediyorum.

3. Bu mesleği niçin seçtiniz?

5. sınıfta İngilizce öğretmenimden çok etkilendim ve onu rol model almaya başladım. Onun gelişiyile İngilizceye karşı ilgim arttı. .Yaz tatillerinde boş vakitlerimde İngilizce çalışmaya ve kelime ezberlemeye başladım. 8. sınıfta ben de artık onun gibi İngilizce öğretmeni olmaya karar verdim. Ailem ve çevrem tarafından başka meslek gruplarını seçmem konusunda söylemler gelmesine rağmen ben kendi istediğim yolda yürüdüm.

İngilizce öğretmeni olduğum için çok mutluyum. Benim hikâyem, bir öğretmenin öğrencisinin hayatına nasıl dokunduğunu özetler nitelikte.

4. Lise, üniversite ve sonrasında niteliğinizi artırmak için hangi donanımları edindiniz?

Lise döneminde sınava hazırlanırken düzenli çalışmanın ve konu tekrarları yapmanın çok faydasını gördüm. Üniversite döneminde ise; bölüm içinde aldığım derslerin yanı sıra seminer, konferans, webinar vb. katılarak İngilizce Öğretmenliği Bölümü ile alakalı çeşitli konularda fikir sahibi olmaya gayret ederek birçok sertifika aldım. Üniversitede “Erasmus +” programına katılmam benim için büyük bir hayat tecrübesiydi ve İngilizce konuşma becerimi geliştirmeme katkı sağladı. Mesleğe başladıktan sonra Yabancı Dil Eğitimi bölümünde yüksek lisansa başladım ve şu anda tez dönemindeyim.

5. Şuan ki işinizdeki konumunuz nedir? Bu konumun sorumlulukları nelerdir?

Milli Savunma Üniversitesi bünyesinde İngilizce öğretim görevlisi olarak çalışmaktayım. Tarafıma verilmiş olan dersi, öğrencilere en iyi aktaracak şekilde hazırlanarak uygun öğretim metotlarını ve eğitim tekniğini seçerek ders vermek, sınav hazırlamak, icra etmek ve akademik olarak kendimi geliştirmek işimin gerektirdiği sorumluluklardır.

6. Gençlere tavsiye ve önerileriniz nelerdir?

Teknoloji çağındayız ve toplum olarak birçok teknolojik aleti kullanarak farklı sosyal medya platformlarında verimsiz bir şekilde ciddi zaman kaybediyoruz. Bu yüzden gençlere, ders çalışırken odaklanmakta güçlük çekiyorlarsa benim halen kullandığım bir çalışma tekniğini önermek isterim. Bu tekniğin adı Pomodoro Tekniği: 25 dakikalık çalışma ve 5 dakikalık molalardan oluşan bir çalışma tekniğidir. Ben bu teknikle daha verimli ders çalıştığımı düşündüğüm için bu tekniği denemelerini tavsiye ederim. Bir diğer tavsiyem ise eğer çok istedikleri okul, bölüm vs. olmadıysa üzülmemeleri. Belki daha hayırlısı olacağı için olmamıştır. Klasik gelebilir bu söz, ama tecrübeyle sabit, bizzat deneyimledim. Son olarak imkânları varsa devletin burs vererek desteklediği Erasmus programına katılmalarını tavsiye ediyorum.

AYŞEGÜL BALIM ÖZTÜRK
PSİKOLOJİK DANIŞMAN

OKU ADAM OL BABAN GİBİ..

Ebeveynlik zor zanaat, hele ki çocuğumuz bir tercih yapacaksa. Bu süreçte anne ve babalara baktığımızda gördüğümüz, gözlemlediğimiz birçok farklı yaklaşım var. Tabii ki her ailenin her çocuğun dinamiği farklı ama bazıları çok bildik çok tanıdık.

LGS ile başlarsak nitelikli okul mu niteliksiz okul mu? Eğitim her alanda değerli iken amacımız; sistemin sorgulanması değil çocuğun hayatını şekillendirecek sürecin başlangıç aşaması. Zaten algılamakta zorlanan çocukların(soyut işlem dönemine yeni giren ergenlerin) sistemin dayattığı seçimler içinde boğulduğu, ailelerin de “nasıl yani” dediği bu süreçte örselenen çocukların olduğu bir gerçek. Akademik liseler ve meslek liseleri tercihinin yapıldığı bu süreçte anne babaların müdahalesi çok fazla. Çocuğun akademik performansı ile seçeceği lise eğitimi arasında fazlasıyla tezatlıklar oluşturabilmekte. Akademik performansı düşük öğrencinin becerili olduğu alanlarda mesleğe yönlendirilmesi ve mesleki eğitim alması mevcut eğitim yaklaşımlarında ön planda iken uygulamalarda böyle olmadığını görürüz. Bütün çocuklar akademik eğitim alsın diyen ebeveyn fazlasıyla mevcut.

Ebeveyn olarak burada başlıyoruz kaygılara, hayallere ve müdahalelere. Sonrasında ise; anne baba olarak önce hayallerimizi aşılamağa başlarız ‘ben olamadım sen ol’ diyerek. Bir birey bir insan bir dünya olduğunu unuturuz. Benim çocuğum doktor olacak, avukat olacak diye övünç duymak isteriz, sürekli vurgularız. Yarattığı baskıyı görmeyip seçim hakkı tanımıyoruz. Çocuk bu baskılar ile girdiği sınav maratonundan bir de yeterli sıralamayı yakalayamadıysa ailesine karşı hem mahcup hem de özgüveni yıkılmış olarak gelir tercih dönemine. Baskının altında ezilmiş, kendini ifade etmekte zorlanmaya başlamış bir birey yaratmıştır anne baba farkında olmadan.

Sınav sürecinde idealleri olan bir öğrenci düşünelim; çalışmış, çabalamış, hedefine ulaşmıştır. Tercih yapacağı zaman anne baba olarak “Dur! Bir bu mu başka şu da var bu da var.” deriz. Yine bir birey yok sayıldı. Hedefi, çabası, idealleri askıya alındı. Anne babaya sorarsak çocuğunun iyiliği için yaptılar.

Bazen de çocuğa bırakırız her şeyi. Nasıl isterse öyle olsun dan çok günlük telaşımızdan. Çocuğun hayatına dâhil olmak yerine yok saymaya devam eder, sonrasında da “Kendin istedin.” der yanında olmak yerine sorumluluğu almayız.

Şehir sınırlaması koyarız ebeveyn olarak. Özellikle cinsiyetçi yaklaşım burada çok sık karşımıza çıkar. Kızlar için sınırlar daha keskin çizilir “O şehir olmaz bu şehir uzak.” diye.

Tercih yapacak genç de bazen aile ile inatlaşır. Okuyacağı bölümü, üniversiteyi, şehri seçerken yeter ki aile ile temas en aza düşün düşüncesi hâkimdir. İsyankârlıktır bir nevi “Ben de varım.” demenin farklı yolu olarak görür birey bunu.

Bazen de hiçbir fikri olmaz gencin, düşünmemiştir sınav odaklı olduğu için sistem. Sıralamaya göre “nereleri tutarsa yazarım.” der karşımızda. Meslekler, çalışma koşulları hakkında hiç fikri bile olmaz. Bu en zordur tercih danışmanlığı yapan bizler için. Bazen hiç tanımadığımız bireyin hayatına yön veririz bilmeden, kaygıyla. En azından “bölümü, bölüm derslerini bir incele, yapılan yorumları bir oku, sana uyuyor mu? özel şartlarını iyi inceleyin, hayatınızdan yıl çalmayalım.” deriz.

Aslında ebeveyn olarak hep çocuğun iyiliğini düşünürüz ve bu iyilik için müdahilizdir. Sosyal statüsü değişsin, ekonomik olarak iyi kazansın, iş aramak zorunda kalmasın, hep başarılı olsun düşüncemizi ifade etmenin farklı yollarıdır bu müdahaleler.

Peki, düşündüğümüz de aldığı eğitim sonucu yapacağı işte bu çocuk ömrünü harcayacak. Mutlu, başarılı ve severek yapması mı önemli yoksa anam babam seçti ben yapmaya mecburum demesi mi?

“Yanlış şık bir yıl, yanlış üniversite dört yıl, yanlış meslek 40 yıl kaybettirir”

Merkezefendi Rehberlik ve Araştırma Merkezi

Denizli ili Merkezefendi ilçesine hizmet vermek amacıyla 2016 yılında faaliyetine başlamıştır.

Kurumumuz Özel Eğitim Hizmetleri Bölümü ve Rehberlik Hizmetleri Bölümü olmak üzere iki alanda halkımıza ve okullarımıza hizmet vermektedir.

merkezefendiram.meb.k12.tr

Bahçelievler Mahallesi 3018 Sokak
No:2/A
Merkezefendi/DENİZLİ

Tel: 0258 377 377 4
E-Mail:761550@meb.k12.tr

 @merkezefendiram

 merkezefendiram

 MERKEZEFENDİ RAM